

TAKO 8.2.2017

Arkistoyhteistyö-workshop

Läsnä:

Heidi Pelkonen (Lapin maakuntamuseo)
Hanna Kyläniemi (Lapin maakuntamuseo)
Kati Selänniemi (Helsingin kaupunginmuseo)
Leena Sipponen (Espoon kaupunginmuseo)
Tapio Juutinen (Suomen Ilmailumuseo)
Eeva Siltala (Tekniikan museo)
Anne Tuomi (Suomen Rautatiemuseo)
Virpi Talja (Espoon kaupunginmuseo)
Maria Ollila (Hotelli- ja ravintolamuseo)
Janne Viitala (Karkkilan ruukkimuseo Senkka)
Marita Viinamäki (Työväenmuseo Werstas)
Maria Ollikainen (Fiskarsin museo)

Arkistotyyppinen aineisto museossa

Keskusteltiin siitä, miten museoissa suhtaudutaan sellaiseen arkistotyyppiseen aineistoon, joka tulee museolle muun aineiston joukossa? Lahjoitukset saattavat sisältää esimerkiksi viranomaisasiakirjoja, jotka kuuluisivat viranomaisarkistoon. Tunnistetaanko nämä asiakirjat museoissa ja miten niiden kanssa menetellään?

Onko museoiden tehtävä säilyttää sellaista aineistoa, jota arkistolaitos ei säilytä, kuten luonnoksia tai tositteita, jotka eivät ole asiakirjoja?

-Museot tarkastelevat asiakirjoja myös esineellisestä näkökulmasta, esim. kuitit: museoille objektin ulkonäkö tärkeää, arkistoille vain niiden sisältämä tieto.

Eri aineistotyytit museoissa ja arkistoissa: Museoissa on osaaminen eri aineistotyyteistä.

Millä perusteella museot tallentavat kokoelmiinsa arkistoaineistoa?

Esimerkiksi Espoon kaupunginmuseon tallennusvastuuseen kuuluu saaristokulttuuri. Siitä syystä Espoon kaupungin museo tallentaa saaristoon liittyvien yhdistysten arkistoja.

Myös lahjoittajan erityinen toivomus tallentaa arkisto tiettyyn museoon vaikuttaa tallennuspäätökseen.

Henkilöarkistot ja kokonaisuuksien hajottaminen eri organisaatioille / Valokuvat

Kannattaako henkilöarkistoja, joissa on monipuolisesti eri aineistotyyppisiä, hajottaa objektityypin mukaan eri paikkoihin? Arkistolaitos suhtautuu valokuviiin eri tavalla kuin museot. Tosin arkistolaitoksen sisällä on erilaista suhtautumista ja vaihtelevia luettelointikäytäntöjä. Onko asiakkaan kannalta parempi, että valokuvat ovat tallennettuna museoon vai arkistoon? Museoilla on huoli arkistolaitoksen hoivissa olevista valokuvista: ovatko ne saavutettavissa, ovatko valokuvakokoelmat hallittavissa?

Miten aineistot tulevat parhaiten asiakkaiden saavutettaviksi? Asiakkaiden palveleminen tallentamisen/tallennuspaikan kriteerinä.

Keskustelua: voidaanko esineet ja kuvat poimia museoon ja arkistoaineistot toimittaa arkistolaitokselle?

Miten museot suhtautuvat henkilö- ja yhdistysarkistoihin? Kuka tallentaa harrastusyhdistysten arkistot?

Kun museoon tarjotaan henkilöarkistoa, olisi ensin selvitettävä onko jossain arkistossa jo ko henkilön aineistoa. On tärkeää pyrkiä saattamaan yhteen kuuluvia aineistoja samaan paikkaan usealle taholle hajottamisen sijaan.

Myös arkiston sijainti vaikuttaa siihen, halutaanko/kannattaako museolle tarjottuja aineistoja toimittaa arkistoon vai säilyttää mieluummin museossa. Esimerkiksi Pohjois-Suomen maakunta-arkisto on Oulussa. Osa arkistotyyppisestä aineistosta on sellaista, joka soveltuu kontekstinsa ja käyttäjäkuntansa puolesta paremmin Lapin maakuntamuseoon.

Henkilöarkistot: kattavuus, riittääkö museolle esimerkit, esimerkiksi Ilmailumuseon arkistolle tietty määrä lentäjien arkistoja tietyiltä vuosilta.

Miten toimitaan sellaisten aineistojen kanssa, joita museot eivät pysty säilyttämään, kuten filmimateriaali. Olisi hyvä olla tiedossa, mitä filmimateriaalia KAVI tallentaa. Millaisissa tapauksissa filmiaineiston tarjoajan voi ohjata KAVI:iin?

Jäävätkö jämät museoon, kun arkistolaitokseen tallennetaan arkistoaineistoa?

Museoihin päätyvä arkistoaineisto tai arkistotyyppinen aineisto on usein sellaista, jota arkistolaitos ei tallenna. Se ei kuitenkaan tarkoita, etteikö se voisi olla merkittävää...

Keskusteltiin siitä, mitä museoiden arkistoaineisto käytännössä on. Aineistotyyppejä ovat ainakin

- pienpainatteet (mihin kokoelmanosaan kuuluvat, joillakin esineitä, joillakin kirjastoa jne)
- postikortit (valokuvia, arkistoa jne...)
- manuaalit (kirjastoa, esineiden oheismateriaalia ym)
- julisteet (tekijänoikeuskysymykset)
- kartat (usein paikallisia, osittain päällekkäisyyksiä arkistolaitoksen kanssa, joskus säilytyspaikkana museossa, mutta eivät kuulu mihinkään kokoelmaan)

Keskusteltiin arkistoaineiston digitoinnista ja julkaisemisesta Finnassa. Julisteiden julkaisemista hankaloittavat tekijänoikeuskysymykset. Rautatiemuseo on toiminut rohkaisevana esimerkkinä.

Toiveita tako-työskentelylle ja ajatuksia jatkokeskustelulle

- Toiveena on, että museot tekisivät yhteistyötä myös arkistoasiassa. Koska museoissa on hyvin erilaisia arkistokokoelmia, olisi tämä hajanaisuus tiedostettava. Keskustelussa kaivattiin yhteistä

määritelmää siitä, mikä on arkistoaineistoa. Tällä hetkellä museotkaan eivät välttämättä puhu samasta asiasta puhuessaan arkistoaineistosta. Pitäisi pystyä tarkemmin määrittelemään/tunnistamaan mitä arkistoaineisto on, jotta pystyttäisiin luomaan yhteisiä käytäntöjä ja myös paremmin keskustelemaan arkistopuolen kanssa.

- Kaivattiin yleisesti tietoa siitä, mikä on museoiden arkistokokoemien tilanne tällä hetkellä? Onko arkistokokoelmia inventoitu? Miten kokoelmia julkaistaan Finnassa?
- Todettiin, että yhteistyötä arkistolaitoksen kanssa tarvitaan, kannattaa pohtia mm. mitä arkistopuolen käytäntöjä voisi ottaa museopuolelle. Esim. isompien kokonaisuuksien luettelointi, kuten kirjeenvaihto jne. Mikä olisi riittävä aineiston avaamisen taso yksilöimättä objekteja? Verrattavissa isompien valokuvakokonaisuuksien luettelointiin.
- Puhuttiin myös tallennusvastuiden selkeyttämisestä.
- Mitä arkistopuolella ajatellaan museoiden arkistokokoelmista – onko oletus, että arkistolaitoksen mielestä museoilla ei pitäisi olla arkistokokoelmia?
- Yksityisarkistojen hankintapolitiikkaa koskeva kysely – onko tästä jossain lisätietoa?
- Onko museossa toteutettu arkistokokoelman inventointi? Miten? Case Lusto? E-kuvassa netissä arkisto.
- Tallennustyönjakoa ja kokoelmasiirtoja sivuttiin keskustelussa useampaan otteeseen, mutta aiheeseen ei jäänyt aikaa paneutua syvemmin. Työpajan osallistujat keskustelivat innokkaasti ja tuntuivat jakavan samoja kysymyksiä ja ongelmia. Keskustelulle toivottiin jatkoa.

Tavoitteeksi museoiden arkistojen/arkistokokoelmien profiilien nostaminen: siellä on elämä☺

Kati Selänniemi / 13.2.2017